



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Práce s literárním textem Svatopluka Čecha

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Lea Zálišová.

Materiál je dostupný ze školního portálu <http://dum.voss-na.cz>, který provozuje
Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela, Náchod

1. Ze kterého díla Svatopluka Čecha pochází tento výňatek?
Nový epochální výlet pana Broučka, tentokráte do 15. století.
2. Určete žánr tohoto díla.
Epika, satirický román.
3. Jakou formou je dílo vyprávěno?
Er – forma.
4. Na základě znalostí celého textu charakterizujte hlavního hrdinu.
Hlavním hrdinou je Matěj Brouček, typ maloměšťana konce 19. století, jeho charakterové vlastnosti jsou: národní lhostejnost, zbabělost, prospěchářství, vypočítavost, postrádá vlasteneckou hrdost.
5. Kdy a kde se příběh odehrává?
Místo děje Praha, srovnání dvou historických období: konce 19. století a 15. století, (rok 1420 – bitva na Vítkově hoře).
6. S kým se pan Brouček v ukázce setká, v čem spočívá rozdílnost obou postav?
Matěj Brouček, Čech z 19. století se v ukázce setkává s Janem Domšíkem (Jankem od Zvonu), Čechem z 15. století.
Rozdílnost obou postav je znatelná na první pohled, liší se stylem oblečení, ale i vystupováním a mluvou.
7. Určete slohové postupy, kterých je ve výňatku užito.
Popisný a vyprávěcí.
8. Vyhledejte v textu:
Přechodníky - **ohlédnuv se**
Historismy - **šeredné plandry**
Archaismy – **jakýs, spatřil'**
Staročestinu - **"Ale koho sě tážeš kromě mne, jsa tu se mnú sám druhý?"**
9. Zařadte dílo do správného století.
Konec 19. století, román vyšel v roce 1889.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Lea Zálišová.

10. V čem spočívá hlavní myšlenka díla?

Autor chtěl poukázat na rozdílnost chování Čechů v době husitství a na konci 19. století. V díle kritizuje maloměšťáctví, falešné vlastenectví a pokrytectví. Tematiku husitství si Sv. Čech zvolil i v jiných svých dílech.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Lea Zálišová.

Materiál je dostupný ze školního portálu <http://dum.voss-na.cz>, který provozuje
Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela, Náchod

ÚRYVEK¹

Což tuto činíš? Kdo jsi?" zaznělo ostře nad zoufalým panem domácím.

Brouček zdvihl oči a bezděky vstal. **Spatřil** před sebou vysokého, statného muže pěkné, dlouhým vousem obrostlé tváře, v oděvu skutečně malebném. Měl čepici zvláštního tvaru, dlouhý modrý plášť s červenou podšívku, vpředu rozhalený, takže bylo pod ním viděti přiléhavý černý kabátec, ozdobený uprostřed na prsou vyšíтым červeným kalichem, níže cosi jako krátkou, ke kolenům splývající sukni, bílou, dole obroubenou úzkým lemem z černé kožešiny, šikmo kolem boků kovaný stříbrný pás s kabelou, zavěšenou po pravé, a s dlouhým mečem po levé straně, konečně úzké zelené nohavice a nízké červené boty, vybíhající v ostře špičky.

"Prosím vás, řekněte mi, máme teď opravdu rok čtrnáct set dvacet?" otázal se pan domácí místo odpovědi.

"I ovšem," potvrdil muž, **ohlédnuv se** udiveně napravo i nalevo. **"Ale koho se tážeš kromě mne, jsa tu se mnú sám druhý?"**

Panu Broučkovi nyní svítilo, proč se také člověk s lucernou při jeho oslovení na všechny strany ohlížel. Jest patrné, že ti nevzdělaní staří Čechové nemají o zdvořilém vykání ani potuchy. Neboť že se dostal skutečně mezi staré Čechy, o tom nemohl již pochybovati.

(Doufám, že jsem svou staročeštinu neznalce již dosti oslnil, znalce pak dosyta pozlobil, a že mi proto čtenářové dovolí, abych ostatní řeči svých Staročechů podal prostou novočeštinou, leda tu a tam některým starožitným slovem neb obratem kořeněnou.)

"A povězte - pověz mi ještě," ptal se dále zoufalý pan Brouček, "jsi opravdu, čím se zdáš, nejsi pouhý přelud?"

"Přelud? Nevím, co tím chceš říci. Jsem Jan řečený Domšík a říkají mi Janek od Zvonu, toť od mého domu tuto, na němž vidíš vytesaný zvon."

Pan Brouček si pomyslel, že se pramálo hodí pro domácího pána oblačet se po rytířsku a nosit po boku takový sáhodlouhý rožeň; ale útěchou mu bylo, že se tedy setkal alespoň s pořádným člověkem, s kolegou, a ne s ledajakou nájemnickou chamradí.

Zato prohlížel si ho staročeský domácí s patrnou nedůvěrou.

"Ale kdopak jsi ty?" pokračoval ostře. "Jistě cizozemec **jakýs** - a snad - " Oči Domšíkovy zableskly hrozivě.

"E, žádný cizozemec!" ohradil se pan Brouček. "Jsem Čech a Pražan k tomu."

"Lžeš. Vždyť mluvíš česky, až ohavno poslouchati, a takové šeredné plandry a hadry by nevzal na sebe poctivý Pražan."

Pan Brouček stěží spolknul nevoli nad tím, že člověk s takovým strakatým masopustním oblekem, ... smí tak pohrdlivě mluvit o jeho solidním, moderním šatě. Ale uznal, že musí především vyvrátit podezření staročeského kolegy, který ho snad také pokládá za špehouna. Co má říci? Kdyby řekl pravdu, odkud přichází, spatřoval by v tom onen buď nejasný šprým nebo tlachání blázna, kterého by dal zavřít do blázince, - a pan Brouček slýchal o bývalých blázcích hrozné věci. Konečně napadla mu jakás takás výmluva.

"Víte - víš, milý příteli," začal nejistým hlasem, "nebyl jsem dlouho v Čechách - potloukal jsem se po světě - "

"Toť jistě dávno tomu, co jsi odešel z domova?"

"I ba dávno," lhal pan Brouček dále. "Byl - jsem ještě malý hoch - "

¹ ČECH, Svatopluk. Nový epochální výlet pana Broučka tentokráte do 15. století. Brno, 2008. ISBN 978-80-7399.